

Orzeczenia – postępowanie przygotowawcze

1) Uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 29 listopada 2016 r., I KZP 6/16, LEX nr 2155212, www.sn.pl, Biul.SN 2016/11/14

Postanowienie sądu, wydane na podstawie art. 306 § 1a k.p.k. w zw. z art. 325a § 2 k.p.k., utrzymujące w mocy postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego w fazie in rem, nie jest prawomocnym orzeczeniem sądu kończącym postępowanie w rozumieniu art. 521 § 1 k.p.k.

2) LEX nr 2044481, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 maja 2016 r., III KK 334/15

1. Przeprowadzenie czynności tzw. rozpytania może zostać utrwalone w formie notatki urzędowej (art. 143 § 2 k.p.k.). Stosuje się ją nie tylko w dochodzeniu, czy śledztwie jako jedną z czynności podejmowanych w postępowaniu przygotowawczym (art. 297 § 1 k.p.k.), ale także przed jego wszczęciem w ramach czynności sprawdzających (art. 307 k.p.k.). Czynność rozpytania osoby, która w przyszłości może uzyskać status podejrzanego, nie narusza art. 74 § 1 k.p.k., gdyż na takiej osobie nie ciąży prawny obowiązek udzielania na żądanie organów ścigania informacji dotyczących jakichkolwiek okoliczności przestępstwa. Czynność rozpytania nie narusza także art. 175 § 1 k.p.k., gdyż prawo do milczenia odnosi się do osoby, której postawiono zarzut popełnienia przestępstwa. Z charakteru czynności rozpytania wynika, że osoba, która potencjalnie może stać się podejrzaną, nie ma obowiązku udzielania informacji, a nawet, jak w przypadku osoby, która następnie uzyska status świadka, może ona w sposób bezkarny złożyć fałszywe oświadczenie.

2. Nie ulega wątpliwości, że w świetle art. 174 k.p.k. notatka urzędowa sporządzona z czynności rozpytania nie może zastąpić dowodu z wyjaśnień oskarżonego, czy z zeznań świadka. Na podstawie treści notatki urzędowej nie wolno także dokonywać ustaleń faktycznych sprzecznych z wyjaśnieniami oskarżonego, czy z zeznaniami świadka, gdyż byłoby to zastąpieniem tego rodzaju dowodów treścią notatki. Nie ma natomiast zakazu przesłuchania w charakterze świadka funkcjonariusza Policji, który dokonał czynności rozpytania i sporządził z niej notatkę urzędową. Zastępowanie wyjaśnień oskarżonego lub zeznań świadka miałyby miejsce w wypadku przesłuchania funkcjonariusza dokonującego formalnego przesłuchania na okoliczność treści składanych w czasie tego przesłuchania wyjaśnień albo zeznań. Takiego charakteru nie na natomiast relacja funkcjonariuszy o przebiegu przeprowadzonych przez nich czynności na miejscu przestępstwa, których element stanowią spontaniczne wypowiedzi osoby, wobec której zostało dokonane tzw. rozpytanie.

**3) Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2010 r., V KK 89/10, Opublikowano:
OSNwSK 2010/1/1052, LEX nr 844077**

Postępowanie sprawdzające prowadzone na podstawie art. 307 k.p.k., w ramach którego przewidziano możliwość przesłuchania jako świadka osoby zawiadamiającej o popełnieniu przestępstwa jest postępowaniem przewidzianym przez ustawę w rozumieniu art. 233 § 1 k.k.

4) LEX nr 2401104, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2017 r., V KK 327/17

Od strony normatywnej konstrukcja czynu ciągłego z art. 12 k.k. choć składa się z wielu zachowań (elementów), to stanowi konstrukcję jednego czynu przestępnego, co z kolei ma ten skutek, iż prawomocne skazanie za czyn ciągły (art. 12 k.k.) stoi na przeszkodzie, ze względu na treść art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., ponownemu postępowaniu o później ujawnione zachowania, będące elementami tego czynu, które nie były przedmiotem wcześniejszego osądzenia, niezależnie od tego, jak ma się społeczna szkodliwość nowo ujawnionych fragmentów czynu ciągłego do społecznej szkodliwości zachowań uprzednio w ramach tego czynu osądzonych.

5) LEX nr 785460, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 stycznia 2011 r., II AKa 428/10

W sytuacji gdy do umorzenia postępowania karnego doszło w oparciu o przepis art. 11 pkt 1 d.k.p.k. (obecnie art. 17 par. 1 pkt 1 k.p.k.), to jest oczywistym, że taka podstawa prawna, równoważna z uniewinnieniem, postanowienie o umorzeniu postępowania czyni rozstrzygnięciem, które w żaden sposób nie narusza praw podejrzanego, ani nie szkodzi jego interesom, a przeciwnie jest dla podejrzanego jedynym w postępowaniu przygotowawczym rozstrzygnięciem korzystnym. Stąd data doręczenia podejrzanemu odpisu postanowienia o umorzeniu postępowania, a nawet brak takiego doręczenia, lub zawiadomienia o treści postanowienia, choć byłoby to formalnym uchybieniem, nie determinuje uprawnomocnienia się takiego postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 11 pkt 1 d.k.p.k., bo takie rozstrzygnięcie nie daje podejrzanemu uprawnienia do złożenia zażalenia.

6) LEX nr 1285294 Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 października 2012 r., II AKz 626/12

Brak możliwości stwierdzenia nakreślenia autentyczności podpisu na fakturach VAT z uwagi na brak pobrania materiału porównawczego i uproszczenie zapisów powinien wprowadzić do umorzenia postępowania, aczkolwiek z innych przyczyn niż wskazanych w zaskarżonym postanowieniu. W ocenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach brak możliwości stwierdzenia złożenia podpisu przez osobę uprawnioną lub też złożenia podpisu nawet przez osobę nieuprawnioną nie powinien prowadzić do umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. z uwagi na brak danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia. Zarówno bowiem w pierwszym, jak i drugim wypadku popełniony czyn nie

może zawierać ustawowych znamion czynu zabronionego. Osoba uprawniona, która składa parafę na fakturze VAT, nie wypełnia bowiem swoim zachowaniem ustawowych znamion czynu zabronionego, tak samo jak nie wypełnia go osoba nieuprawniona, a to wobec braku istnienia obowiązku składania podpisu przez osobę uprawnioną do odbioru faktury od dnia 1 maja 2004 r. Fakt złożenia zatem nieautentycznego podpisu w pozycji podpis osoby odbierającej fakturę nie ma zatem jakiegokolwiek znaczenia prawnego dla jej funkcjonowania w obrocie prawnym, a tym samym depenalizacji musi ulec zarzut użycia takiego dokumentu, gdyż brak w tym momencie przedmiotu czynności wykonawczej stanowiącej nieodzowny element przypisania odpowiedzialności karnej za ten czyn.

7) II KK 313/11 - Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2012 r. II KK 313/11, opublikowano: OSNKW 2012/9/96, LEX nr 1218657

Okoliczność, czy w konkretnej sytuacji zachodzi „wypadek niecierpiący zwłoki” (art. 308 § 1 k.p.k.) jest sprawą ocenną, przy czym ocena, czy taki wypadek zachodzi, należy do organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze, który musi brać pod uwagę m.in. możliwość wcześniejszego kontaktowania się osoby, która będzie przesłuchana, ze świadkami lub innymi osobami uczestniczącymi w popełnieniu przestępstwa, co może grozić porozumieniem się tych osób i utrudnieniem w ten sposób dotarcia do prawdy.

8) Opublikowano: OSNKW 2015/12/105, Biul.PK 2015/9/12-24, OSP 2016/6/59, LEX nr 1812783, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 sierpnia 2015 r., III KK 74/15

1. Podjęcie postępowania na podstawie art. 327 § 1 k.p.k. jest niedopuszczalne w sytuacji, gdy pokrzywdzony wniósł subsydiarny akt oskarżenia.

2. Spełnienie wymogów przewidzianych w art. 55 § 1 k.p.k. i art. 330 § 2 k.p.k. dla wniesienia przez pokrzywdzonego subsydiarnego aktu oskarżenia nastąpi także wtedy, gdy postępowanie, w którym pokrzywdzony nabył uprawnienie do wniesienia skargi subsydiarnej w myśl tych przepisów, i je zrealizował, zostanie już po wniesieniu tego aktu oskarżenia do sądu w zaistniałym w ten sposób stanie zawisłości sprawy podjęte przez prokuratora w trybie art. 327 § 1 k.p.k. i następnie po raz kolejny (już trzeci) przez niego umorzone; w takim układzie procesowym pokrzywdzony ma prawo skorzystać z uprawnienia do złożenia skargi subsydiarnej, bez konieczności zaskarżenia wydanego, po takim podjęciu postępowania przez prokuratora, postanowienia na zasadach ogólnych - art. 306 § 1-1a k.p.k. w zw. z art. 465 § 2 k.p.k., byleby zachował termin określony w art. 55 § 1 k.p.k.

9) LEX nr 507949 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2009 r. V KK 379/08

1. W wypadkach niecierpiących zwłoki (art. 308 k.p.k.) powołanie biegłego może nastąpić w innej formie niż pisemne postanowienie, także np. w rozmowie telefonicznej, choć musi ono być w dalszym toku postępowania potwierdzone we właściwej formie.
2. Opinia biegłego, zamieszczona w protokole, czy też poza protokołem, stanowi dokument w rozumieniu art. 271 § 1 k.k., a biegły jest osobą uprawnioną do jego wystawienia.

10) Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2016 r., III KK 212/16, LEX nr 2142561

1. W sytuacji gdy pismo zawierające wyraźne żądanie wszczęcia postępowania karnego przeciwko osobie o czyn ścigany z oskarżenia prywatnego wpłynie do prokuratora, a ten nie zdecyduje się objąć tego czynu ściganiem z urzędu, powinien - po uprawomocnieniu się postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego - przekazać skargę sądowi. Do tego zobowiązuje go bowiem art. 488 § 1 k.p.k., a ponadto wzgląd na szybkość i sprawność postępowania karnego oraz ograniczanie jego społecznych kosztów.
2. Złożenie skargi, o której mowa w art. 488 § 1 k.p.k., tak samo jak wniesienie bezpośrednio do sądu prywatnego aktu oskarżenia, powoduje i powodowało przedłużenie terminu przedawnienia karalności na podstawie art. 102 k.k.
3. Stan zawisłości sprawy w sprawach z oskarżenia prywatnego powstaje dopiero z momentem skutecznego wniesienia aktu oskarżenia lub skargi do sądu.

11) Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2016 r., IV KK 52/16

LEX nr 2056887

Brak skargi uprawnionego oskarżyciela w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. wchodzi w grę tylko w toku sądowego stadium procesu i tylko w odniesieniu do takiej osoby, która swoją skargą zainicjowała postępowanie główne, pomimo że nie była osobą do tego uprawnioną lub orzeczono o czynie nie zawartym w akcie oskarżenia. Dotyczy zatem dwóch rodzajów sytuacji - pierwszej - gdy osoba nie miała żadnej legitymacji do wystąpienia z oskarżeniem, drugiej - gdy czyn przypisany jest nietożsamy z czynem zarzuconym (co oznacza, że orzeczono w przedmiocie przestępstwa, którego osądzenia w ogóle nie żądał oskarżyciel).

12) LEX nr 1755925 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2015 r., V KK 45/15

Czas popełnienia czynu ciągłego to okres obejmujący powtarzające się zachowania, od pierwszego do zakończenia ostatniego z nich. Inaczej mówiąc, prawomocne skazanie za przestępstwo popełnione czynem ciągłym stwarza stan materialnej prawomocności w

stosunku do okresu objętego skazaniem, także w odniesieniu do jednostkowych zachowań, które nie zostały objęte opisem czynu przypisanego, zatem rodzi powagę rzeczy osądzonej, co wyklucza przypisanie skazanemu kolejnych, takich samych zachowań z okresu opisanego w prawomocnym wyroku.

Prawomocne skazanie za czyn ciąglej stoi na przeszkodzie, ze względu na treść art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., ponownemu postępowaniu o później ujawnione zachowania, będące elementami tego czynu, które nie były przedmiotem wcześniejszego osądzenia.

13) LEX nr 1350336 Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2013 r., V KK 176/13

Do umorzenia postępowania ze względu na niepoczytalność sprawcy, gdy nie ma podstaw do orzeczenia wobec niego środka zabezpieczającego, uprawniony jest jedynie prokurator.

14) LEX nr 465591 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2008 r., V KK 252/08

1. Samo wszczęcie postępowania w sprawie, a następnie umorzenie go po przeprowadzeniu czynności nie wykraczających poza fazę in rem, których wyniki nie stwarzały jeszcze przesłanek do postawienia zarzutów konkretnej osobie, nie powoduje stanu powagi rzeczy osądzonej. Postępowanie umorzone w tym stadium może bowiem zostać podjęte w każdym czasie, co wprost wynika z dyspozycji art. 327 § 1 k.p.k.

2. Podjęcie postępowania przygotowawczego na nowo nie następuje ani w wyniku czynności przedstawienia podejrzanemu zarzutu i przesłuchaniu go w charakterze podejrzanego, ani w wyniku samych intencji prokuratora, wyrażających się wniesieniem aktu oskarżenia. Norma ustawowa, regulująca zasady powrotu do postępowania prawomocnie umorzonego w fazie in rem, jest bardzo wyraźna i nie pozostawia w tym względzie żadnych wątpliwości. Jediną przewidzianą przez ustawę formą ponownego otwarcia tak umorzonego procesu jest wydanie postanowienia o podjęciu na nowo takiego postępowania przez prokuratora (art. 327 § 1 k.p.k.). Po prawomocnym umorzeniu postępowania w fazie in rem akcja publiczna może odżyć w sposób procesowo poprawny i skuteczny jedynie przy zachowaniu warunków i wymagań określonych w ustawie.

3. Po prawomocnym umorzeniu postępowania przygotowawczego prokurator - bez zastosowania instytucji przewidzianych w art. 327 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 328 k.p.k. - nie dysponuje prawem do skargi publicznej i nie może go odzyskać w sposób dorozumiany w drodze kontynuowania czynności procesowych w ramach dotychczasowego postępowania lub ich przeprowadzenia w innym postępowaniu. W sytuacji, gdy brak jest decyzji procesowej stosownej do stadium, w którym wcześniej umorzono postępowanie, a przewidzianej w ww. przepisach, wniesiony przez prokuratora akt oskarżenia trzeba traktować jako pochodzący od osoby, która skutecznie wyzbyła się swego uprawnienia.